Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII | Reus Diumenge 20 de Febrer de 1898 | Núm. 3.480

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . . . Ptas.
n provincias trimestre. . . . . . » 3'50
Extranger y Ultramar . . . . » 7
Anuncis, á preus convencionals.

Administració y edacció
PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerias d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No 's retornan los originals encara que no 's publiquin.

Farmacia Serra La que paga més contribució de la provincia
FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT
Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

DOCTOR J. MIRÓ
OCULISTA
Consulta en Reus: Los dilluns y divendres de dos á cinch de la tarde, Arrabal de Santa Anna, 1, primer.
A Tarragona: los demés dias de deu á una del matí y de tres á cinch de la tarde, Unió, 17, primer.

Tos Desapareix rápidament usant lo **XEROP SERRA** **Tos**
No conté opi ni morfina, per lo que pot administrarse als noys sens cap perill. Vegis lo prospecto.
Tos FARMACIA SERRA. Oberta tota la nit. **Tos**

CREMA LÁCTEA ROMEU
Reproductora de la llet
aprobada per la M. Iltre. Academia Médich Farmacéutica de Barcelona.
Eficasment recomenada pera aumentar la llet á las Mares de familia, en cuants casos s' hagi retirat per disgust, fluixetat, etc. Ab son ús, tota mare pot criar á sos fills durant lo temps de la láctancia.
Dipósit: Farmacia de A. SERRA, Arrabal de Sta. Anna, 80
REUS

Vinyas Americanas
DE
Marcial Ombrás (Propietari)
Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)
Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduhits y autenticitat garantisada.—Cinch milions d' estacas, y un milió de barbats.

D. EDUART BORRÁS PEDRET
METJE-CIRURJIÁ
ha trasladat sa habitació y despaig al Arrabal de Santa Anna número 45, Reus.

SECCIÓ DOCTRINAL

R. I. P.

Es ja cosa sabuda que tot partit ó agrupació d' homes en que n' hi ha un que sobressurti massa d' altres y aquestos per confessió de superioritat l' acatan en tot y per tot, corre perill de desapareixe 'l dia que deixi d' existir lo capdill que ells mateixos proclamaren.

¿Que feren dels soldats que seguian á Indibil y Mandoni després de la derrota y mort d' abdos capdills? ¿Qué fon dels cartaginesos després d' Anibal? ¿Que 'n quedá de la espedició de catalans y aragonesos á Orient després de la mort de Roger de Flor y Berenguer d' Entensa? Res ó casi res.

De molts d' ells la historia ni 'n parla més, com si ab aquella homes haguessin mort també tots los que en sas empresas los ajudaren.

Com efectivament ells eran los caps, succehí lo natural: un cop mort lo cap lo cos quedá sens vida.

Posteriorment, ab la mort de Richelieu morí sa política, perque, com era exclussivament seva, no hi havia en tot Fransa un altre home capás de seguirla. Ab la mort política del tristament famós Olivares finá de moment la tirania que desgobernava Espanya; d' igual modo que, ja més aprop, ab la mort de Narvaez com ab la d' Espartero acabaren sos partits polítichs y foren modificadas sas ideas y sos procediments gubernamentals. Lo mateix, pe. acabarr ha vingut succehint ab ab tots los que per una ó eltra causa, ja sia per mérits propis, ja per haver sápigut aprofitar lás ocasions, ja per capritxos de la sort, han pogut ferse indispensables; y, al igual que Lluís XVI deya «l'Estat soch jo», ells podian dir: «lo partit, l' idea, ó l' exércit, soch jo».

Aquestas consideracions nos las sugereix lo veure com ab le més bon desitj d' aquest mon en Pidal s' esforsa en volguer fer renaixe un mort.

En Cánovas fou sempre l' home del jo.

Lo partit canoví, com tots les partits madrilenys, pero més que 'ls altres, comensava y acabava ob en Cánovas.

Ell era l' únich cap que poch ó molt pensava y que feya executar sas capritxadas sense consultar res á ningú.

Considerava á tots los demés com engranatjes mes ó menos importants de la máquina de que ell era l' únich maquinista y constructor ensemps.

La gent que formava la host conservadora era casi inconsciens, perque en sa petitesa reconeixían una superioritat ni en lo modo d' esser de son quefe que, al compararlo ab los mérits d' ells, se veyan tant petits que aquella figura 'ls impesava. D' aqui que, com cap d' ells pogué distingirse perque en Cánovas ho agavellava tot, mort ell, en lo partit no s' hi trobà successor.

Un n' hi hagué que 's posá cara á cara ab en Cánovas per jutjarse superior á sos demés companys, y no pogué conseguir altra cosa que formar una dissidencia, per quant, com hem dit més amunt, era 'l conservador lo partit més individualisat que existia á Madrid y no era 'l capitost home que admetés imposicions de ningú.

Lo personalisme en los partits madrilenys es natural consecuencia de la política centralista que allí impera.

Això indica que no es convenient may crear homes imprescindibles.

Las agrupacions políticas deuhen ferse sempre per coincidencia d' ideas de diversas personas que tendeixin á un mateix fí; may per simpatía envers una personalitat.

Cert es que un partit polítich que arriba á esser poder deu fer que d' entre ell surtí un home en qui puga depositar lo quefe del Estat la confiansa per la formació d' un gobern. Pero també ho es que may deuhen permetre los que aquest gobern constituheixin que 'l president prescindeixi de sos companys fins al extrém de que en lloch d' esser consellers del Estat y que com á tals pugan emetre ideas públicas, se vegin obligats á tenir d' acatar y defensár, sense ni tant sols paguer discutirlas, aquellas que vulgui 'l cap de colla, donchs aixís resulta que, perdent la dignitat d' homes, venen á quedar convertits en cosas, y certament no 'ns estranyaría que qualsevol d' aquestos primers ministres tant personalistas, imitant á Calígula que feu senador á son cavall, anés á buscar en la seva cuadra 'ls companys de ministeri.

En Pidal crea de bona fè, ó al menos aixís ho aparenta, que 'l partit conservador pot reorganisarse malgrat que no no pogué conseguir la mateixa Reyna quan la mort d' en Cánovas, que, pera que no 's disolgués, feu que continuessin gobernant; y s' inclina á la solució de proclamar quefe á en Silvela á pesar de que es ben sabut que son molts los conservadors que no l' acatarán.

Si la Reyna no pogué arribar á conseguir que arribessin á entendres al poder, no es probable que are que tots ells han d' estar descontents s' entengan.

En son discurs califica de pahorosa la situació en que quedá 'l partit conservador després de la mort d' en Cánovas. Efectivament, es pahorosíssima.

En aquest periódich se digué que la bala que havía

mort en Cánovas havía mort també al partit canoví. Y es aixís. La disgregació es inminent.

Uns opinan, com en Pidal, que deuhen unirse á Silvela. Altres segueixen á Romero, y res tindrá d' estrany que demá surti algun dels ex-ministres conservadors y s' erigeixi, ó, mes ben dit, cuatre amichs seus l' erigeixin en quefe d' un partit que fundará ab cualsevol nom y al que s' adherirán uns cuants dels antichs conservadors proclamant que son los hereus llegítims d' en Cánovas.

No pochs quedarán á la espectativa de ficarse en lo que més convingui aixís que 's vegi quin será 'l que ab més facilitat pot obtenir lo poder, y finalment quedarán una dotzenota dels més vells que 's retirarán de la vida pública pera passar ab los diners guanyats fent de salvadors de la patria 'ls anys que 'ls quedan ab tranquilitat.

Lo final no pot esser altre que 'l que tingué 'l partit moderat y tots los que hi han hagut y hi haurán mentres no 's mudi 'l modo de pensar castellá.

Ahir mateix ¿qué succehí ab lo partit zorrillista després de la mort de Ruiz Zorrilla? Lo mateix que te de succehir ab lo conservador. Las ideas son diferentas, pero 'l carácter de la gent no.

Com aquestos partits son personalistas, al mateix temps que 's descompón lo cos del home que fou l' insustituhible de la colla se descompón també la colla que d' ell rebé vida; y aixís com la pols del cos se confon y 's barreja ab la terra, també la gent que componían lo partit se confonen y 's barrejan ab la dels altres partits creats ó que 's crean.

Los partits madrilenys ab la centralisació volen matar l' esperit de vida de totas las regions del Estat, fent que sia Madrid lo centre de la existencia d' ellas y en lo partit lo quefe representa lo que Madrid per Espanya; resultant d' aixó que, com morta la cuca mort lo veri, mort lo quefe mort lo partit.

Ben segur que no 'ls succehiría aixó si s' organisessin com ho estém nosaltres los catalanistas, perque hem tingut bon cuidado sempre de que no hi hagi may figuras imprescindibles.

Será casualitat, pero es lo cert que la historia 'ns ensenya que á Catalunya may ó rara vegada han existit los homes imprescindibles. Per tot arreu ahont veyen una gran figura n' hi troban un altre, si fa ó no fa, de la mateixa magnitut.

Y no es pas d' ara. En los exemples que hem citat en lo comensament, pot véures que ja en los primers temps históricbs, al volguer espulsar lo jou romá sortiren dos capdills. Indíbil y Mandoní. En la expedició á Orient al costat de Roger de Flor hi troben Berenguer d' Entensa. En las revoltas del 1640 ab Pau Clarís hi hagué en Tamarit... Sempre notaréu que, com si fos instint natural de la gent d' aquesta terra de totas las edats, son més d' un los que sobressurten en la direcció d' una causa ó empresa.

Veusaquí perque no podém nosaltres deixar may d' esser regionalistas. Per aixó may podrá en absolut desenrotllarse á Catalunya aquest excés de mansuetut que 's nota en algunas de las altras regions espanyolas que, ab un cert fatalisme mussulmá, creuhen que han nascut per cuas de pagell y acceptan indiferentment y sense cap protesta lo paper que se 'ls hi imposa.

Lo regionalisme no perjudica al Estat al fer renaixer las patrias naturals. Lo centralisme al matar l' esperit de las provincias per absorvirlo tot lo centre, fa que un estat sia una vila ó ciutat. Si quan los alemanys prengueren París, Fransa no hagués estat centralisada, haurían sigut amos d' una ciutat francesa. Com no era aixís, al pendre París prenían á la Fransa tota. Aixís també si 'l partit conservador no hagués estat tant absolutament personalisat en Cánovas, quant morí ell haurían totseguit senyalat qui devía succehirlo.

Avuy tenen de buscar lo successor en un home que no pertanyía al partit, que si accepta la quefatura incondicionalment ha de quedar en ridícul devant de la gent que hagi llegit ó sentit lo molt que ha dit en contra d' alguns dels que constituheixen l' ex-partit conservador, ó bé, si vol atenirse á lo que digué, ha de fer una selecció que donará per resultat tenir de treure á molts dels que fins are 'l constituhiren.

Tant si obta per una com per l' altra de las duas solucions, es ben segur que may més tornará á esser lo partit conservador lo mateix que servía d' instrument á Cánovas.

Desenganyis en Pidal: si no pot fer obrar lo miracle de que en Cánovas ressuciti, es inútil que s' esforsi; lo partit conservador no existirá may més. Es mort.

C. R.

CRÓNICA

OBSERVACIONS METEOROLÓGICAS
del dia 19 de Febrer de 1898

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE anereide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. particular
[illegible]	[illegible]	93	[illegible]	[illegible]		
3 t.	747	94			Nuvol	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS Maxima		Minim.	Term.tipo	VENTS direccio	NUVOLS classe	can
9 m.	Sol.	24	6	16	E.	Cun Nin	0'6
3 t.	Sombra	16		14	E.		08

Estém pera entrar en la temporada de Quaresma, época de descans y de recculliment, y 'ns agradería veure com nostras dignas autoritats locals prenen alguna mida ab respecte á las casas que sense poguérselas calificar d' establiments tenen obertas sas portas fins á las tres, las quatre y quarts de cinch de la matinada.

Cap capital, à escepció d' aquestas de primer orde, ni cap ciutat que puga compararse á la nostra, permet ni consent, que son jovent tinga un cau ahont mes que 'ls diners que li puga costar, es tant per la atmósfera que s' hi respira com per la corrupció que hi regna, molt y molt nociu á la seva salut.

Cridém, donchs, sobre aquest punt la atenció del M. Iltre. Sr. Alcalde, nostre distingit y particular amich D. Joseph M.ª Borrás, esperant de sas plausibles iniciativas, que possessionat de la bondat de nostra excitació, pendrá alguna mida acertada, segur de que moltas familias han d' agrahirli, puig en l' ánim de tothom está corretjir l' abús y 'l vici.

—

S' ha encarregat de la direcció de la «Crónica Reusense» nostre particular amich y antich company en la prempsa D. Joan Sugrañes y Aleu.

—

Romero Robledo, l' indispensable Weyler y 'l director de *El Nacional*, han tingut la ocorreguda de presentarse com á candidat pera la Habana en las próximas eleccions.

Volen demostrar al Gobern á la Reyna, y al país, ab lo seu triompf, que 'ls autonomistas de Cuba son en igual número que 'ls regionalistas de Catalunya, *cuatro locos*.

Que 'n Romero surti, per lo compte que al gobern tindrá, cas que no 's presenti per cap districte d' Espanya, no ho negarém; pero que 'ls que l' acompanyan surtin també, es ja un xich mes difícil, per no negarho en rodó.

Y sino al temps.

—

Ahir á la nit surtí de la societat «La Palma» una mascarada que acompanyada d' una banda de música recorregué varis carrers de la ciutat, teniat lloch, seguidament en lo seu saló un ball de trajo.

També en la societat «Círculo Republicano Histórico», hi tingué lloch la ceremonia de batejar la sala de ball per varis joves tranquils que forman part del coro «Eco Republicano».

Lo bon humor per lo que 's veu, no ha fugit del tot apesar de las desgracias que 'ns afligeixen.

—

El Nacional de Madrid, que es l' únich periódich de la Cort que fa honor á la tradició de guerrejar ab la ploma, no ab las armas, en son primer fondo «La voladura», de sa edició arribada en lo correu d' ahir, escriu:

«Honradamente declaramos que nos gustaría que se descubriese en esa catástrofe la mano de un patriota español, cuyo nombre ofreceríamos á la admiración de todos los españoles.»

Qué 'ls hi sembla á nostres lectors dels humanitaris sentiments de «El Nacional»?

Y la Espanya, no fa pas gayre temps, estava gobernada per aquesta gent.

Sembla mentida que ab caracters tan sencers, ab gent tan patriota que s' alegra d' una desgracia com la del «Maine» y fins voldría que l' hagués motivada un espanyol y ab aytals guerreros, s' hagin pogut aguantar tantas bofetadas, tantas humillacions y tantas imposicions del gobern de Washington, com las sufertas per lo gobern de Madrit durant lo mando dels conservadors.

—

La companyía Dover que ve travallant en las tardes dels dias festius en lo «Circo Frontón Reusense» nos anuncia pera avuy un variat programa, lo qui segurament fará passar unas horas distretas als espectadors.

—

Los dias de que venim disfrutant son mes propis de una estació primaveral que de la temporada actual, lo que fá que nostres passeigs se vegin mes concorreguts de lo acostumat.

—

Hem rebut una invitació redactada en catalá pera poguer assistir al ball de trajo que 's verificará demá á la nit en la concorreguda societat «El Alba».

Agrahím á la Comissió organisadora de la festa sa fina galantería.

—

Pera 'ls balls de disfressas que en las societats «El Dírculo», «El Olimpo», «El Alba», «La Palmr», «Círculo Republicano Histórico», «Centro Republicano Democrático Autonomista» y «Juventud Reusense» que tindrán lloch avuy á la nit, hem rebut varias luxosas y elegants invitacions pera senyora, distinció que agrahím á las respectivas juntas de gobern.

—

(Quart) (34)

Aplech de treballs regionalistas

DISCURS

de D. Enrich Prat de la Riba en la Academia de la Juventut Católica de Barcelona.

vesteixen de Carnestoltas la espressió del amor á Deu; encara sovintejan en las tronas, tant ó més que 'ls veritables apóstols, los oradors de panegírich de academia que cercan l' aplauso mundanal, lo lluhiment terrenal més que la salvació de las ánimas, esperits retorichs plens de frases fetas y de figuras llampants, que lluny, molt lluny de la senzilla naturalitat del Evangeli, se donen á Ciceron y als clássichs, mentres olvidan als Pares de la Iglesia y las deus evangélicas en que aquests varen formarse.

Trevallemhi tots, donchs, en aquesta gran creuhada y trevallemhi conscientament, sempre y en totas bandas. Es la creuhada de la naturalitat, aixó es, de la veritat; la Edat Mitja torna perque torna la naturalesa y fuig la convenció y 'l artifici. Torném á la naturalesa, tinguém á la naturalesa més respecte del que se li ha tingut fins ara. Si la gracia, si la acció de la divinitat sobre dels homes s' hi conforma sempre, segons doctrina de tots los teólechs, be podém conformárnoshi nosaltres, esperits limitats que aném ab miserables llanternas pel cor de las tenebras d' un mon desconegut. Que 'ls pares sian pares y 'ls fills fills, y 'ls servents servents; que 'ls richs fassin de rich y de mitjà 'ls mitjans; que 'ls goberns gobernin y 'l gobernats obeheixin; que excomuniqui 'l Papa y las autoritats eclesiásticas y ningú més, y que ningú més que ell defineixi la doctrina y ordeni la conducta; que 'ls predicadors sian predicadors y 'ls académichs académichs; que 'ls mestres ensenyin y 'ls deixebles aprenguin; que 'ls gremis sian gremis y las confrarías confrarías; y que 'ls catalans sian catalans y fassin de catalans, y que 'ls círculs y obras y academias que á Catalunya 's formin siguin catalans y portin noms catalans y parlin en catalá y pensin y sentin y obrin á la catalana. Aixó es, que sia tothom lo que ha de ser segons sa naturalesa.

La forsa dels prejudicis es tan gran, que la restauració complerta sols pot esperarse de las generacions que s' eduquin baix l' imperi d' aquests principis.

Vosaltres, gentils damas, que sou lo centre de la vida de familia, y vosaltres, graciosas donzellas, que esteu cridadas á serho, vosaltres ho heu de fer que governeu l' esperit del espós y 'l del pare ab cadenas d' amor que son dolcíssimas cadenas. Eduqueu als fills en la veritat, rebutjant tota mena d' hipocresía, tot element estrany, artificiós ó convencional que vulga adulterarla; fugiu sempre de las cosas que semblan lo que no son ó volen fervos semblar lo que no son; grabeu ben fondo en son esperit l' odi á totas las convencions y artificis.

Vosaltres formeu l' esperit de las generacions. Féulas cristianas y catalanas y hauréu complert ab Deu y ab la Patria.

HE DIT.

Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat puja á 1064'82 ptes.

EN LO BALL DE DISFRESSAS.

—¡Hola, calaveral tú aquí?

—¡Gracias á Deu que hi ha alguna *máscareta* que 'm diu alguna cosa!

—¿No ballas?

—No 'n sé.

—Mira que un jove tan elegant y tan guapo com tú no sapiguer ballar!

—Gracias, *mascareta*, més val que 'ns en aném al restaurant á menjarnos un «sandvviich».

—No fill, nosaltras no menjém en lo ball; pero si ets tan amable demá envíam una pessa de la rica holanda de cotó, que ven PORTA á 10 pessetas la pessa de 20 metres.

SECCIO LITERARIA

Las cansons de ronda

La gran afició que hi ha à rondar y ballar *la jota* á la provincia de Lleyda, no crech que 's degui á gran cosa més que al ser vehins d' Aragó, donchs si al plá d' Urgell se ronda més que no 's balla, més endins y apropantse més al Aragó—al Segriá—ja 's balla d' un modo que res deixa que desitjar.

Lo ritme de la jota entussiasma molt y es que porta en sí aparelladas totas las sensacions: alegría, dolor, amor, desdeny, odi... per això es tan popular, per això la cantan per igual homens y donas, vells y jovens....

Qui canta sos mals espanta

y 'l poble que ho comprén aixís, canta y fa cansons en las que si no sempre s' hi veu l' art, s' hi revela en cambi l' expontaneitat y la compenetració amb un goig ó pena fondament sentida. En las coplas de la gent del poble s' hi veu l' expressió franca y ruda del sentiment. No en va s' ha dit «que 'l poble es un gran poeta«; regularment produheix quan un estat d' ánim massa fort l' aqueixa:

Lo cantar vol alegría
y al cor meu no n' hi ha,
alegrat'eu vida mia
que 'l meu cor s' alegrarà.

—

Canta *compañero* canta
canta tu que jo no puch
que l'amor ne tinch malalta
Deu li torni la salut.

Y heus aquí una cosa: de cansons catalanas ne saben molt pocas, perque (segons diuhen els cantadors) no están ben fetas. Lo que volém dir amb això es que no s' apropían gayre bé al tó de *la jota*, la que no es estrany tota vegada que no s' ha fet per xó. En Riera y Bertràn ha fet *follias* excel-lents, altres han fet *carrandas* també molt ben fetas, pero n' he vistas en un y altre cas de vuyt versos en amunt y res per lo tant tenen que veure am los cantars baturros am rarísimas excepcions sempre de cuatre. Encara més las *follias* y *corrandas* catalanas, se fan ab metrificació variada, desde 'l vers de vuyt sílabas per avall, mentres que 'ls cantars propiament dits, de tots es sabut que son no mes de vuyt ó combinació amb els de set. Y naturalment, el cantarne indistintament de castellans y catalans, fa que aprenguin certs giros que aprofitan al compendre resultant d' això que 'n fan malbé de tan bonicas la segona de las citadas.

¡Tot ho sacrifican mentre 'ls hi *vinguin* bé! Aixís textualment ho diuhen.

* *
*

De vegadas las ensopegan ó se las han apropiat íntegras:

Roseret de dotze fullas
de quaranta nou colors:
de dotze horas que hi ha'l dia
onze estich pensant en vos.

Quan una colla de joves sort á rondar, regularment porta moltas intencions y sas coplas serán de tots istils. Al passar per devant de casa l' aymía d' un, li 'n cantarán aquesta ó una per l' istil:

María obra 'l balcó
deixa entrar la lluna clara,
se trobarán dugas llunas
pit á pit y cara à cara.

Si no s' ha declarat encara, li dirá:

Donzella tanta hermosura
jo no sé com vos ho feu,
no sé si es ventura vostra
ó si us he la dona Deu

ó be aquesta altra:

María tots sou flors
ne sou com la llet colada
com la rosa del roser
florida á la matinada.

Se dona 'l cas de que hi han pares que no 'ls hi fa res que la cosa vegi llarga y se 'ls canta:

De las Magdalenas vich
confessat y combregat:
m'han donat per penitencia
qu' hauría d' esser casat.

Las copiadas no juraría ni de molt que fossin del poble totas; podrían molt bè haverlas llegit si be que no ho dupto. Pro sevas ó no, totas fins ara son sérias y son las menos que cantan, sobre tot en catalá, puig com no 's dirigeixen solzament á *la xicota*, ab molta frecuencia se 'ls sent cantar aquestas á sas ex-aymadas:

Si ho sabía t' ho diría
ara ho sé y no t' ho vull dir
no haguessis sèt tan xerrayra
t' haurías casat ab mi.

—

María posat á monja
que'l cel ne tindrás guanyat
¡lo qu'es fadrins d'aquest poble
pera tu no n' hi ha cap!

—

A la meva enamorada
l' hi volía comprâ un ret
ara que ja esta casada
l' in compraré un morralet.

—

La María la Terralla
n' ha comprat un violí
pera fer ballâ 'l Pedrós
tarde vespre y dematí.

—

María quan ets á missa
gira la cara al altar
no la giris al teu maco
que t' en fa morí y penar.

Llegint aquestas coplas intercaladas pot notarse l' ús ó abús que fan del nom María. ¡Pero es un nom tan secorregut!

Veyém aquestas que devegadas cantan y quina intenció en lo concell fa endevinar lo fí:

María pel bé que 't vull
no 't casis á la ribera
que't farán menjar baijocas
y flors de carabassera.

—

No 't casis amb un farré
no t' enganyin farraduras;
val més una oliverada
que tots los malls y enclusas.

—

Mariola Mariola
no t' en casas á Corbins
que 't farán anâ á defora
y á plegar fem pels camins.

Res engresca tant com l' anar cantant y d' aquí las xavacanadas.

Jo sabía una cansó
que feya morir de riurer:
am la punta d' un magall
me van ensenyá d'escriurer.

—

Catarina de Montaro
baixa l' ordi amb un punxó
la palla am las estisoras
y l'aygua amb un purgadó.

N' hi ha moltas de locals entre las que recordo:

De Bellmunt à Las Penellas
costa avall s' hi ha d' aner:
si voleu xicas bonicas
aneu á Castellserá.

—

Lo Poal está en un plá
los Archs demunt d'una costa;
adeu vila de Bellvis
¡quants y quants sospirs me costas!

—

Sant Sebastia gloriós
son patró de Fondarella,
teniu la fonteta aprop:
á devant de la capella.

Y no n' hi pot faltar de broma:

Si voleu que us he las diga
las quatre ciutats del rey:
Mansonis y Foradada
Marcobau y Paradell.

(Quatre poblets de nostra provincia de Lleyda casi tocant. Lo més gran d' ells te uns 60 vehins.)

No recordo quin excursionista célebre recullí cansons populars á son pas per nostres poblets y 's lamentava després de que casi no n' hi hagués cap de séria.

VALERI SERRA BOLDÚ.

(*Acabará.*)

SECCIÓ OFICIAL

Registre civil

del dia 18 de Febrer de 1898

Naixements

Pere Rius Marcos, de Joseph y María.—Joan Roig Anton, de Serafí y Emilia.—María Gras Bové, natural de María.

Matrimonis

Cap.

Defuncions

Concepció Abelló Pascual, 2 mesos, paimer del Roser, 4.—Antonia Mestres Canals, 77 anys, Alcanyís, 3.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Lleó.
Sant de demá.—Sant Félix.

SECCIÓ COMERCIAL

BOLSI DE REUS

Cotisacions realisadas en lo dia d' ahir à Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	64'77	Cubas del 86	92'06
Exterior	81'16	Cubas del 90	76'12
Colonial	93'25	Aduanas	95'93
Norts	22'40	Oblg. 5 p% Almansa	78'50
Fransas	16'40	Id. 3 p% Fransa	38'62
Filipinas	95'87		

PARÍS

Exterior	61'12	Norts	

GIROS

París	33'30	Londres	33'68

Se reben ordres pera operacions de Bolsa. Compra y venda de tota classe de valors cotizables en Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedas d' or de tots los paissos.

ANUNCIS PARTICULARS

ALS HERNIATS

(*Trencats*)

Constituheix una gran equivocació la que sufreixen la majoría dels herniats (TRENCATS) al creure que qualsevol braguer comprat al etzar lo suficient pera retenir y fins curar las hernias, essent aquest error causa de moltas complicacions funestas.

Per qui correspougui, no 's deuría permetre lo cinisme de certs mercaders d' ofici que ab major descaro 's titulan «ortopedistas» y especialistas en lo tractament de las hernias, sense cap títul que justifiqui sa competencia y no obstant tenen lo «desahogo» d' anunciar en los periódichs la curació radical de dita malaltía, quin mecanisme desconeixen en absolut.

A LAS MARES

Avans de sacrificar á vostres fills ab una vena, bruta, incómoda y perillosa, consulteu ab vostre metje, ab seguretat vos dirá que pera la curació de vostres petitets, lo remey mes prompte, segur, net, fácil, cómodo y económich, es lo bragueret de **cautchouc** ab ressort, testimoniantho aixís lo nùmero ja important de criaturas curadas per tal medi, durant lo temps de ma permanencia en aquesta ciutat.

Tirants Omoplátichs pera evitar lo carregament d' espatllas.

Faixas hipogástricas pera corretjir la obesitat, dilatació y abultament del ventre.

JOSEPH PUJOL

cirurjiá especialista en lo tractament de las hernias ab llarchs anys de práctica en la casa de D. Joseph Clausellés d' Barcelona. Establiment «La Cruz Roja».

REUS.—PLASSA DE PRIM.—REUS

EN TARRAGONA: Visita tots los dimars de 10 á 4 de la tarde, carrer Conde de Rius (avans Hospital) número 5, primer, 1.ª

Diversions públicas

CIRCO FRONTON REUSENSE

Aquesta tarde á las tres á benefici dels clowns Navarrete y Caprani tindrá lloch un gran espectacle, executant célebres travalls tots los artistas de la companyía.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS.

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y ercera.
8'56 m. exprés, primera y segona dimars, dijous y dissaptes, (per Vilanova).
12'11 t. mercancias, segona y tercera.
1'57 t. correo (per Vilanova.)

De Barcelona á Reus

5'25 m. (per Vilafranca).
9'46 m (per Vilanova).
15'8 t. per id.
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissaptes.

De Reus á Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'10 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n

De Reus á Tarragona

8'30 m.—9'47 m —2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'10 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Taragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS.

De Tarragona,	8'30 m.
De Barcelona (per Tarragona)	8'30 m.
De id. directe	10'30 t.
De id. id.	1'30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda)	7'30 t.
De Madrid y Zaragoza	2'30 n.
De Lleyda y Huesca	7'30 n.

NOTA: Los correos pera Filipinas sortirán de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y '15 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m
Pera id. id. id. (per idem) á las 2'00 t.
Pera Tarragona, directe à las 7'00 n.
Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 4'00 t.
Los pobles servits per peatons á las 9'00 m

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucia y Extremadura, que 's deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li donaá sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

«Lo Catalanisme», per Valentí Almirall,	10	rals.
«Quadros», per Emili Vilanova,	2	"
«La Dida», per Joseph Feliu y Codina,	2	"
«Cartas Andorranas», per Joseph Aladern.	2	"
«Costums típicas», per id.	2	"
«Alcover», monografía, per id.	4	"
«Poesías», per Manel Marinel-lo,	2	"
«Oda á Barcelona», per Jascinto Verdaguer,	4	"
«Lo Pí de las tres brancas», per id.	2	"
«L' Aglenya», per Ramon Masifern.	4	"
«Croquis Pirenenchs», per J. Massó Torrents,	12	"
«La Fada», per id.	4	"
«Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó,	2	"
«Anant pel mon», per Santiago Russinyol,	16	"
«Les Cróniques catalanes», per Gabriel Turell,	12	"
«Obres catalanes», per Joseph Ixart,	20	"
«Poesías», de Joan Maragall,	8	"
«Alades», per Emili Guanyabens,	8	"
«Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias	8	"
«Montalba», per Bosch de la Trinxería,	12	"
«Quan jo era noy», per A. de Riquer,	20	"
«Música vella», per E. Doria y Bonaplata,	12	"
«Figura y paisatge», per Narcís Oller,	12	"
«Tascant per les Serres», per J. Pons y Massaveu,	12	"
«Espectres», per Enrich Ibsen,	8	"

Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatre Regional», á meytat de preu.

«Cansons Catalanas», harmonisades per Enrich Morera, han sortit:

«Sant Ramón»,	2	rals.
«Plany»,	2	"
«El Maçoudi», per Brunet y Bellet,	4	"

SECCIÓ CASTELLANA

«España tal cual es». per Valentí Almirall,	4	rals.
«Patria y Región», per Salvador Golpe.	12	"
«Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer.	2	"

SECCIÓ GALLEGA

«Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.

Ademés están á la venda diferentas obras de celebrats iterats catalans, castellans y extranjers.

Caramelos Pectorals
del metje SALAS

Curan la Bronquitis, Tos, Catarros, etc., netejan de mucositats l' aparato respiratori tan sols prenentne un al anarsen á dormir y altre á la matinada, composició inofensiva no conté medicament perillós.

DIPOSIT en Reus **Farmacia de Serra** Arrabal Santa Anna, 80.

Preu de la capsa 6 rals.

ASCENSORES-SIVILLA
Hidráulicos y Eléctricos
MONTA-CARGAS Y MONTA-PLATOS

APARATOS ELEVADORES DE TODOS SISTEMAS

MOVIDOS POR MOTOR DE Vapor, de Gas Y Á BRAZO

MUNAR Y GUITART
S. en C.
INGENIEROS Y ARQUITECTOS
LIBERTAD, 1, MADRID

La casa construye y tiene funcionando aparatos elevadores de todos los sistemas conocidos, como son los de equilibrio superior, equilibrio inferior, hidrostático, funiculares, de compensador, eléctrico, hidroeléctrico, mecánicos, á brazo, etc., que se describen en el CATALOGO GENERAL DE LA CASA.

Se facilitan Catálogos y Presupuestos

1897

PURIFIQUE Vd
EL AIRE quemando PAPEL DE ARMENIA

El mejor de los DESINFECTANTES

En interés de los enfermos y personas que les cuidan, los médicos recomiendan purificar el aire quemando

PAPEL DE ARMENIA

Venta: Farmacias, Droguerías y Perfumerias
POR MAYOR: CEBRIAN Y C.ª — BARCELONA